

Fôring av katt – trygge og giftige matvarer

Fôring av katt - trygge og giftige matvarer

Kattens matvaner og ernæringsbehov

Vi mennesker liker å variere kostholdet vårt og tror at dyr også blir lei av å spise det samme dag etter dag. Realiteten er at katter er vanespisere, de fleste **foretrekker** faktisk å spise den maten de er vant til. Det er derfor svært viktig med gode matvaner fra katten er ung. Mange katteeiere vil gi katten sin mest våtfor/boksmat fra dagligvarebutikker fordi de ser at katten liker smaken så godt. Det kan sammenlignes med at vi mennesker spiser McDonalds mat hver dag fordi det er så godt. Det er ikke spesielt sunt for kroppen. Det er veldig lett å skape en kresen katt. Får den reker og kokt fisk hver gang den ikke spiser maten sin vil den fortsette å ikke spise maten sin. Man bør derfor prøve å være streng med seg selv og ikke falle for kattens bedende øyne. Men i motsetning til hunder er det viktig at man påser at katter ikke **sultestreiker**. Dette kan lede til problemer med kattens lever. Skal du venne katten til et nytt fôr er det lurt å gradvis blande inn litt og litt av det nye fôret inn i den maten katten er vant med fra før. (kilde: <http://www.dyrehelse.no/pasienter/katt/foring/>)

Fettsyrene i fet fisk er svært gunstige for katter og hunder (spesielt de med kroniske helseproblemer/betennelser), og det er en god idé å inkludere fet fisk i kostholdet 1-3 ganger per uke. Fortynnet tunfisk er ikke den største kilden til fettsyrer. Sardiner, laks eller makrell (i vann, kokt eller stekt) er en mye bedre kilde.

Hvilke matvarer kan være farlige for katter?

Noen matvarer som er spiselige for mennesker, og selv hunder, kan utgjøre en fare for katter på grunn av deres forskjellige metabolisme. Noen kan forårsake bare milde fordøyelsesproblemer, mens andre kan forårsake alvorlig sykdom og død. Listen nedenfor inneholder noen vanlige matvarer som katter ikke skal mates med, bevisst eller ubevisst. Andre matvarer anbefales å være forsiktig med, eventuelt gis i veldig begrensete mengder og sjelden som f. eks. snadder.

Mat som katter ikke skal spise	Årsak, symptomer og helseskader
Avokado og avokadoprodukter GIFTIG!	Avokado og alle produkter fra avokadoplanten er giftig for mange dyr, deriblant hund, kanin, marsvin, rotter og fugl. Avokado inneholder et giftstoff, <i>persin</i> , som kan føre til skader på hjertemuskulatur, lunger og andre kroppsvev. Symptomer kan oppstå 24–48 timer etter inntak: slapphet, pustevansker, væskeansamlinger og i verste fall død.
Løk, hvitløk og gressløk (rå, kokt, tørket, jus, pulver og i matvarer) GIFTIG!	Løk og hvitløk i enhver form kan gi en livstruende form for anemi (blodfattighet) hos katt og hund. De inneholder et stoff kalt <i>tiosulfat</i> . Stoffet skader røde blodceller og bryter ned hemoglobinen. Anemi oppstår fordi blodcellene ikke klarer å transportere nok oksygen rundt i kroppen. Symptomer: slapphet, nedsatt matlyst, bleke slimhinner, økt puste- og hjerterate, oppkast, diaré, gulsott og rød-brun farge på urinen. Symptomene på løkforgiftning kan oppstå fort etter inntak, men det er mer vanlig at symptomene utvikler seg over 1-2 dager.
Druer, rosiner og korinter o.l. GIFTIG!	Druer og rosiner inneholder et ukjent giftstoff, som kan gi livstruende akutt nyresvikt. Det har forekommet forgiftningstegn etter inntak av bare 7 rosiner. Det gjelder også ved inntak av bakst og kaker som inneholder rosiner.
Vitamin- og jerntilskudd for mennesker GIFTIG!	Kan gi skade til fordøyelsessystemet og kan være giftig for leveren og nyrene.
Mat som skal unngås/begrenses	Årsak, symptomer og helseskader
Rått kjøtt, diverse typer og rå kylling	Rått kjøtt kan inneholde bakterier som <i>Salmonella</i> og <i>E. coli</i> , som gir mage-tarm-sykdom, oppkast og diaré og påfølgende dehydrasjon.
Lever	Små mengder lever er OK, men for mye kan forårsake vitamin-A-forgiftning. Dette er alvorlig og affiserer skjelettet. Symptomer: deformert bein og benskjørhet og i verste fall død.
Fisk, rå og kokte varianter (som daglig kost) Rå fisk	Fiskekjøtt inneholder ikke nok <i>taurin</i> for kattens daglige behov. Rå fisk kan også gi vitamin B-mangel. <i>Taurin</i> er en essensiell aminosyre som er helt nødvendig og bidrar til et sunt hjerte og godt syn. <i>Taurin</i> er også nødvendig for å danne gallesalter som støtter fordøyelsen. Et enzym i rå fisk ødelegger en essensiell B-vitamin, <i>tiamin</i> . Mangel på <i>tiamin</i> kan gi nevrologiske problemer.
Tunfisk, hermetisk (for humant konsum)	Katter som får store mengder umettede fettsyrer, f.eks. gjennom tunfisk, risikerer å utvikle vitamin E-mangel og tiaminmangel med påfølgende 'gult fett-sykdom' (pansteatitis). Sykdommen er livsfarlig hvis den ikke blir behandlet. Tunfisk (i vann eller olje) i bittesmå godbiter kan 'lyse opp' menyen til enhver katt, men det skal ikke utgjøre daglig kost.
Melk og meieriprodukter	Noen katter og hunder tåler ikke melk da de ikke har enzymet laktase som trengs i systemet for å bryte ned laktose i fordøyelsen. Det kan føre til diaré. Laktosefri melk og Whiskas kattermelk kan gis til katten i stedet.

Salt og saltet mat	En del kattemat inneholder for store mengder salt, for å heve matens smak. Salter og mineraler vil øke kattens blodtrykk, noe som vil øke belastningen på hjerte og nyrer. I tillegg vil disse saltene være med på å danne krystaller og steiner i kattens nyrer, urinblære og urinveier.
Bein fra fisk, kylling og lammekjøtt	Bein og beinbiter kan forårsake tarmobstruksjon eller perforasjoner i fordøyelsessystemet.
Matrester fra middagsbordet, fiskepudding og liknende, som inneholder potetmel frarådes	Matrester blir ikke et balansert kosthold i lengden for dyr. Mating med rester bør holdes til et minimum og ikke utgjøre mer enn 10 % av dietten. Fôring med fettrester kan forårsake betennelse i bukspyttkjertelen (pankreatitt)
Fettrester	
Babymat, (kommersiell type)	Babymat kan inneholde løkpulver som er meget giftig for katter. Dessuten vil det føre til feilernæring om katten fôres ofte med babymat.
Poteter, rabarbra, rabarbrablader, tomatblader	Katter bør ikke spise poteter og rabarbra da disse inneholder <i>oksalater</i> som kan påvirke ulike systemer i kattens kropp, inkludert fordøyelses- og nervesystemet. Oksalater finnes også i tomatblader og rabarbra - disse bør også unngås.
Gjærbakst og gjær	Gjærbakst og gjær fermenterer (gjærer) og lager gass og alkohol i magesekken. Det forstyrrer fordøyelsessystemet og gir smerte.
Rått egg, eggehvite	Eggehvite inneholder et enzym kalt <i>avidin</i> . <i>Avidin</i> reduserer opptaket av <i>biotin</i> (en av B-vitaminene). Mangel på biotin kan føre til hudsykdommer og dårlig pels.
Sjokolade, godteri og tyggis	Kan inneholde diverse giftige stoffer.
Kaffe, te, kakao og andre drikkevarer som inneholder koffein	<i>Koffein, teobromin og teofyllin</i> finnes bl.a. i kaffe og te. Det kan føre til oppkast og diaré og være giftig for hjertet og nervesystemet.

Hvorfor spiser katter planter?

For å rense magen. Katter er rovdyr, men litt grøntfôr kan ha en positiv innvirkning på kattens fordøyelse ved at den kaster opp, og at små hårballer og andre ufordøyelige ting fjernes fra magesekken. Innekatter er spesielt utsatt for planteforgiftning når grøntutvalget er dårlig, og giftige planter står lett tilgjengelig. **Katter er ikke i stand til å skille giftige og ikke-giftige planter fra hverandre.** Kilde: <http://forskning.no/veterinaermedisin-botanikk-dyreverden-planteverden/2008/02/liljer-dreper-katter>

Andre stoffer som gir alvorlig forgiftning hos katt	Symptomer på forgiftning og helseskader
Oljeekstrakter fra sitrusfrukter (esteriske oljer, d-Limonene og Linalool). GIFTIG!	Sitrusoljeekstrakter finnes i insektspray, luftdufter og d-Limonene og linalool er sitrusoljer med insektdrepende egenskaper. De brytes ned i leveren og kan gi leverskade og leversvikt.
Trompetliljen, og andre liljeplanter (Lilium og Hemerocallis) GIFTIG!	Liljeplanter, Lilium spp. og Hemerocallis spp. er arter som er svært giftige for katter, og selv små mengder lilje kan gi katten akutt nyresvikt. Det inntreffer cirka 48 timer etter inntaket. Symptomer på forgiftning kan komme etter 0,5 - 6 timer: oppkast, sikling, nedsatt matlyst og svakhet. OBS! Katten kan så få en forbigående bedring før den senere utvikler nyresvikt. En blomst eller et blad av en trompetlilje i magen kan være nok til at katten får alvorlig liljeforgiftning. Trompetliljene er ekstra skumle fordi giften i planten ennå ikke er identifisert, og det ikke finnes noen motgift. En katt som er trompetliljeforgiftet har mindre enn 50 % sjanse for å overleve og unngå varig mén.
Vaskemidler Konsentrert flytende vaskemiddel (får i seg ved kontakt med sølt vaskemiddel og slikking) GIFTIG!	Den høye konsentrasjonen av kjemikalier i disse produktene er ekstremt irriterende for hud og slimhinner. Hudkontakt kan føre til alvorlige brannskader, og hvis væsken svelges vil det føre til alvorlig irritasjon av slimhinnen i mage-tarm og luftveier. I noen tilfeller har det ført til død! Katter er spesielt utsatt på grunn av deres instinktive tendens til å fjerne smuss fra pelsen ved å slikke seg. Symptomer: Pustebesvær, mage- tarmproblemer og hudirritasjon.
Benzalkoniumklorid (i desinfeksjons- og rengjøringsmidler og noen antibakterielle sprayer) GIFTIG!	Benzalkoniumklorid forårsaker betennelse i slimhinner og tunge. Symptomer er: sikling, feber og hoste.
Smertestillende for mennesker: Paracetamol (paracet, panadol) og Ibuprofen (Ibux) GIFTIG!	Paracetamol gir leverskade og blodet kan få redusert evne til å binde oksygen. Ibuprofen er også giftig for katt og hund. Det gir lever- og nyreskade og er skadelig for røde blodceller. Katter er spesielt følsomme for paracetamol og ibuprofen fordi de har redusert evne til å skille stoffet ut av kroppen. Typiske symptomer er oppkast, kvalme og diaré, svakhet og sløvhet, selv etter små inntak.
Permetrin, loppemidler for hunder GIFTIG!	Sikling, oppkast og krampeanfoll, skade på nervesystemet. Det skal aldri benyttes loppemiddel for hund på katt.
Etylenglykol (frostvæske) GIFTIG!	Frostvæske inneholder etylenglykol og er svært giftig. Det rammer nyrer og nervesystemet. 1 teskje er nok til å drepe en katt. Dessverre smaker <u>glykol</u> godt for noen katter (og hunder), de slikker gladelig i seg væsken hvis de finner det tilsølt på bakken.

REFERANSER

Litteratur og lenker

<https://helsenorge.no/Giftinformasjon/tema-hund-og-katt>

<http://www.asPCA.org/pet-care/animal-poison-control/cats-plant-list>

<http://no.acerca-salud.com/helse/maten-som-katter-ikke-kan-spise.php>

http://dittdyrshelse.no/giftig_for_dyrene/

<http://forskning.no/veterinaermedisin-botanikk-dyreverden-planteverden/2008/02/liljer-dreper-katter>

<http://www.vcahospitals.com/main/pet-health-information/article/animal-health/nutrition-feeding-guidelines-for-cats/97>

<http://www.vpisuk.co.uk/portal/> Veterinary Poisons Information Centre

Foods to Avoid Feeding Your Cat, Drs. Foster & Smith, Educational Staff